

Protocol nieuwe financieringsafspraken pensioenregeling KLM-Vliegers

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V., hierna te noemen **KLM**,

en de

Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers, hierna te noemen **VNV**,

hierna ook gezamenlijk te noemen "Partijen",

Overwegende dat:

- In het "protocol KLM en VNV pensioenen d.d. 14 december 2016" partijen onder meer hebben afgesproken om in 2017 "in good faith" het overleg over de-risking van de pensioenen voor te zetten en het overleg hierover in 2017 af te ronden;
- In het "protocol KLM en VNV pensioenen d.d. 14 december 2016" is afgesproken dat het bedrag dat in 2016 voortvloeit uit de overschotten- & tekortenregeling onderdeel uitmaakt van een eventuele bruidsschat die partijen in 2017 afspreken bij het maken van nieuwe afspraken over de toekomstige de-risking van de pensioenregeling;
- Partijen beogen de regeling te ontdoen van de bijstortverplichting en de premiekorting (uit overschotten en tekorten regeling) en erkennen hiermee dat in uitzonderlijke situaties er sprake kan zijn van de noodzaak tot het korten van de aanspraken.
- De afspraken in dit akkoord niet zullen leiden tot verlaging van het toekomstige opbouwpercentage;

Komen als volgt overeen:

1. Algemeen

De ingangsdatum van deze afspraken is 1 januari 2018. KLM en het pensioenfonds leggen de afspraken over de nieuwe financiering van de pensioenregeling (inclusief de bruidsschat) formeel met elkaar vast.

2. Bepalingen huidige pensioenregeling

De huidige pensioenafspraken blijven thans ongewijzigd, voor zover hier in dit protocol niet expliciet van wordt afgeweken.

3. Financiering van toekomstige pensioenopbouw

De huidige premieafspraken blijven ongewijzigd met uitzondering van de volgende punten:

- a. de thans gehanteerde toets op de gedempt kostendekkende premie (GKDP) welke zal worden vervangen door een toets op zuiver kostendekkende premie (ZKDP).

N.b. Het effect hiervan is dat de betaalde premie de hoogste zal zijn van de norm premie op basis van 2% rekenrente enerzijds en de zuiver kostendekkende premie anderzijds.

- b. het veronderstelde leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen ter vaststelling van de normpremie (bijlage a, onderdeel I, punt g van de uitvoeringsovereenkomst). Het bestuur zal vanaf het jaar 2018 op basis van actualiteit het leeftijdsverschil bepalen in plaats van het vaste leeftijdsverschil van 2,5 jaar dat thans wordt gehanteerd.

- c. de opslagen in de normpremie voor excasso- en administratiekosten. Deze kosten zullen voortaan op basis van een voor- en nacalculatie plaatsvinden. De hoogte van de excassokosten volgt uit de aan te houden reservering voor toekomstige uitbetalingskosten.

4. Afschaffen van de Overschotten- & tekortenregeling

- a. De premie die KLM betaalt ziet uitsluitend op toekomstig pensioenopbouw en toekomstige risicodekkingen en kosten.
- b. De overschotten- & tekortenregeling vervalt per 1 januari 2018. KLM betaalt vanaf 2018 onder geen enkele omstandigheid een herstelbetaling of een aanvullende premie voor indexatie ingeval in een jaar het Pensioenfonds niet volledig kan indexeren. Als het pensioenfonds langdurig een tekort heeft, kan dit – in een uiterste geval en in lijn met geldende wet- en regelgeving – leiden tot het verlagen van opgebouwde pensioenaanspraken en/of niet volledige indexatie. Het Pensioenfonds verleent geen premiekortingen meer.
- c. Als compensatie voor het afschaffen van de overschotten- & tekortenregeling stelt KLM eenmalig een bruidsschat ter beschikking. Per 1 januari 2018 ontstaat hiertoe een onvoorwaardelijke vordering van 194 mln Eur. van het Pensioenfonds op KLM. Dit is inclusief het bedrag van 94 mln Eur dat in 2016 voortvloeit uit de overschotten- & tekortenregeling. Het bedrag dat in 2017 uit de overschotten- en tekortenregeling voortvloeit wordt door KLM aan het pensioenfonds betaald en in mindering gebracht op de bruidsschat.
- d. De vordering onder punt c. wordt in 5 gelijke delen voldaan. De eerste twee delen worden uiterlijk voor 1 augustus 2018 voldaan. De overige drie delen worden jaarlijks voldaan (in 2019, 2020 en 2021) voor uiterlijk 1 mei van elk kalenderjaar. Het staat KLM vrij (gedeelten) van deze vordering eerder te voldoen voor zover dit de vorming van een toeslagendepot niet in de weg zit.
- e. Voor de vordering geldt vanaf 1 augustus 2018 een rentevergoeding van Euribor + 200 basispunten zoals gebruikelijk binnen de uitvoeringsovereenkomst tussen KLM en het Pensioenfonds.

5. Het vormen van toeslagendepot

- a. Partijen wenden het gehele bedrag van de bruidsschat per 1 januari 2018 aan voor een toeslagendepot zoals beschreven in artikel 15a van het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen.
- b. Vanuit het toeslagendepot kan het pensioenfonds de komende 10 jaar – gerekend vanaf 1 januari 2018 – de afgesproken toeslagenmaatstaf van pensioenaanspraken financieren voor zover dat niet volgens de wettelijke regels van toekomstbestendig indexeren mogelijk is en voor zover de middelen in het toeslagendepot daartoe toereikend zijn.
- c. Uitgangspunt voor Partijen is dat de financiering van toeslagen vanuit het toeslagendepot voor een afgebakende groep belanghebbenden mogelijk is. Dit betreft deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden die op 1 januari 2018 verbonden zijn aan het Fonds. Voorts komen in aanmerking vliegers voor wie de KLM cao voor vleugelvliegtuigen geldt in de periode 2018 tot en met 2027. Dit geldt ook voor hun nabestaanden en hun (ex) partners.
- d. Als in een tekortsituatie het pensioenfonds niet binnen de wettelijk gestelde termijn herstelt, kan het toeslagendepot worden aangewend om korting van opgebouwde pensioenaanspraken te voorkomen / te beperken.
- e. Na afloop van deze 10 jaar valt het niet benutte deel van het toeslagendepot vrij en komt ten gunste van de algemene reserve van het Pensioenfonds.
- f. Partijen zullen het Pensioenfonds verzoeken om de vorming van een toeslagendepot verder vorm te geven.

6. Governance

KLM en VNV verzoeken het bestuur van het Pensioenfonds om de statuten aan te passen, opdat:

- a. per 1 januari 2018 2 (gewone) bestuurders namens de werkgever deel zullen nemen in het bestuur. Het zetelaantal blijft 8 en daarmee wordt een extra werknemerszetel gecreëerd.
- b. de overige bepalingen in de statuten, waaronder 5.17 en 7.3 in lijn worden gebracht met deze nieuwe zetelverdeling.
- c. in aanvulling op artikel 7.6. lid a van de statuten volgt dat besluiten van het bestuur die een significante verzwaring van de premie voor uitvoering van de regeling voor de KLM betreffen, met uitzondering van besluiten van het bestuur die voortvloeien uit een redelijke toepassing van de wet- en regelgeving, toepassing van de reglementen en de uitvoeringsovereenkomst met de KLM, slechts genomen kunnen worden met instemming van tenminste zes bestuurders waarvan tenminste één werkgevers bestuurder.
- d. in aanvulling op artikel 7.6. lid a van de statuten volgt dat besluiten van het bestuur die een verzwaring van de te betalen premie voor toekomstige pensioenopbouw voor de KLM betreffen, met uitzondering van besluiten van het bestuur die voortvloeien uit een redelijke toepassing van de wet- en regelgeving, toepassing van de reglementen en de uitvoeringsovereenkomst met de KLM, kunnen slechts worden genomen met instemming van tenminste zes bestuurders waarvan tenminste één werkgevers bestuurder.
- e. Punt d. geldt niet:
  1. voor beleggingsbesluiten van het bestuur die leiden tot een stijging van het Vereist eigen vermogen van maximaal 2%-punt, cumulatief gemeten vanaf 1 oktober 2017. Het effect op het vereist eigen vermogen wordt gemeten en geadmistreerd op het moment van het besluit.
  2. indien de normpremie hoger is dan de zuiver kostendekkende premie en beleggingsbesluiten van het bestuur geen directe premieconsequenties hebben voor KLM. Echter zodra de zuiver kostendekkende premie hoger is, is het uitgangspunt dat het bestuur het vereist eigen vermogen binnen 2 jaar zal verlagen rekening houdend met de maximaal cumulatieve stijging zoals genoemd in punt e.1. Met deze bepaling wordt ruimte gecreëerd om tijdelijk de toekomstige opbouw te verlagen om directe (beleggings-)schade te voorkomen. KLM zal in deze situatie geen financieel nadeel ondervinden van het (tijdelijk) hogere vereist eigen vermogen. Partijen zijn in de gelegenheid om in afwijking van het bovenstaande andere afspraken te maken in het belang van het behoud van toekomstige opbouw en welvaartsvaste indexatie.
- f. bij aanstelling van een nieuwe werkgeversbestuurder zal het bestuur de voordracht toetsen langs een profiel. Dit profiel dient gericht te zijn op de meerwaarde van de bestuurder voor het fonds. Praktische aspecten zoals de connecties van de (beoogd) bestuurder met de KLM-organisatie in termen van administratie, pensioenuitvoering en arbeidsvoorwaarden dienen geborgd te zijn.
- g. In aanvulling op artikel 7.6 lid b. van de statuten volgt dat besluiten tot wijziging van de statuten slechts genomen kunnen worden met instemming van tenminste zes bestuurders waarvan tenminste één werkgevers bestuurder.

7. Aanpassing van de pensioenregeling en financiering daarvan

- a. KLM en VNV zullen er voor zorgdragen dat de uitvoeringsovereenkomst waarin de financieringsafspraken staan beschreven en het pensioenreglement worden aangepast in lijn met de afspraken uit dit protocol.

- b. In de toekomst is KLM bereid om op voorhand mee te werken aan wijzigingen in de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst die door VNV en het Pensioenfonds worden gedaan voor zover die wijzigingen geen IFRS accounting technische en/of premie-effecten hebben voor KLM en passen binnen goed werkgeverschap
- c. Als in de toekomst door wetgeving de pensioenopbouw wordt versoerd, daalt de af te dragen premie aan het pensioenfonds (de vrijval). Als compensatie zullen de pensioenpremietoelagen-staffels 1 en 2 dan worden opgehoogd met deze vrijval volgens de volgende systematiek:

Over de drie jaren voorafgaande aan de ingang van de versoering wordt de normpremie vastgesteld en de feitelijke premie. Deze laatste kan hoger zijn als gevolg van de wettelijke toets op kostendekkende premie. Voor elk van deze drie kalenderjaren wordt de procentuele stijging van de feitelijke premie ten opzichte van de normpremie berekend. Hieruit wordt de gemiddelde stijging berekend.

Voor de bepaling van de vrijval wordt de normpremie berekend op het korps van 1 januari van het jaar waarin de versoering plaatsvindt, berekend volgens de oude en de nieuwe regels. Het verschil is de vrijval en die wordt opgehoogd met het gemiddelde stijging. De vrijval zal worden opgenomen in de staffels, wederom berekend over het korps van 1 januari.

Voorbeeld: stel fiscale beperking naar ongeveer 70% vanaf 2021.

	2018	2019	2020	2021
Normpremie	63 M	65 M	67 M	48 M
ZKDP	< 63 M	100 M	< 67 M	
Feitelijke premie	63 M	100 M	67 M	
% stijging actuele premie ten opzichte van de normpremie.	0%	54%	0%	
Normpremie 2021 berekend zonder 2021 beperking (op korps 1-1-2021)				68 M

De gemiddelde ophoging 2018 – 2020 betreft: $(0\% + 54\% + 0\%) = 18\%$.

De premie om op te nemen in de vrijvalstaffels is het verschil tussen de reguliere normpremie (2020 regels) en de beperkte normpremie (2021 regels), beide op het korps van 1-1-2021, en opgehoogd met de gemiddelde ophoging: $(68 M - 48 M) \times 118\% = 23,6 M$.

8. Slotbepalingen

- De eenmalige boekhoudkundige effecten van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling hebben geen negatieve invloed op de Cao winstdelingsregeling.
- Met deze afspraken hebben KLM en VNV invulling gegeven aan het de-risken van de pensioenregeling, zoals mede verwoord in het "protocol KLM en VNV d.d. 14 december 2016" en is daarmee dit punt afgerond
- Dit protocol vormt onderdeel van de cao en zal als zodanig worden aangemeld

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij nv

Aldus overeengekomen en ondertekend te Amstelveen op 1 december 2017.

Vereniging Nederlandse
Verkeersvliegers

W.O.L. Schmid
Vice-President VNV

KONINKLIJKE LUCHTVAART
MAATSCHAPPIJ

A.W. Slagt
EVP HR & Industrial Relations

V. Vink
Bestuurslid KLM